

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Clarissimi Viri Henr. Zoesii Amersfortii, In Academia
Lovaniensi I. V. D. Et Antecessoris Commentarius In Jus
Canonicum Universum, Sive Ad Decretales Epistolas
Gregorii IX. P. M.**

Zoesius, Hendrik

Coloniae Agrippinae, 1691

Titulus XIV. De Dolo & contumacia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62329](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62329)

parentela, dicitur tamen vir non posse expellere uxorem suam abque iudicio Ecclesie, iubeturque recipere eam temere expulsam.

His tamen non obstantibus, dicendum nihilominus cessare restitutionem. Quam sententiam quidam probare nituntur *c. Litteras 13. h. 1.* ubi oblata in continenti probatione causae, ob quam quis alterum conjugem spoliavit, non datur plena restitutio. Verum iste textus parum facit, cum loquatur in casu speciali, quo agitur de vitando peccato incestus, à quo confcium impedimenti non saluaret mandatum iudicis, ut patet ex ipso textu: ut cum decisio ista sit singularis, non veniat extendenda. Rectius aliqui probationem posterioris opinionis adducunt *cap. fin. eod. in 6.* ubi possessor spoliatus ab eo, pro quo est jus commune, nequaquam dicitur restituendus; non alia ratione, quam quod clarè sit, cum iniuste possidere, spoliante vero esse dominum. Nec est, quod quis dicat ibi agi de causa beneficii, in qua, si de jure spoliantis pateat, ideo denegari restitutionem, ne detur vitiosus ingressus; cum & in beneficiis supra dicta regula, de restituendo ante omnia spoliato, obtineat, si non constet de jure, ut patet expressè ex *cap. s. h. 2.* & tradit Covar. ad 4. *Decretal. p. 2. c. 7. §. 5. nu. 12. & 13.* Facit pro ista parte ratio, quod, cum constet de jure proprietatis, non sit attendenda causa possessionis: hæc enim licet in pronuntiatione sit præuolenda, illa tamen in executione præualet, *c. 7. sup. sit. prox.* Ut frustraneum foret concedere restitutionem prædoni contra dominum, cui mox rem restituere cogeretur, *d. c. 6.* Facit eo textus in *l. Bona fides D. Depositi*, ubi licet deposita res sit restituenda ipsi deponenti, dominus tamen comparens præferendus, quod iustior ejus sit causa.

Nihil obstat regula primo & secundo loco allata, quia rectè accipitur in casu, quo non concurret dominus cum notorio prædone.

Non obstat tertium; nam aliqui respondent in isto cap. idcirco juberi restitutionem, quod dimissio conjugis sit facta contra Ecclesie prohibitionem: sed minus accommodè, cum & sit contra juris prohibitionem per vim rem licet suam alteri auferre & in odium spoliationis videatur lex mandasse restitutionem spoliati. Dicendum itaque, in isto tex-

tu agi de dissolvendo matrimonii vinculo, ad quod nullum notorium potest sufficere, ne quid temerè fiat etiam in notorio, sed expectandum est iudicium Ecclesie. Ut rectè ibi temerè dimissam recipere cogatur, & super-inductam dimittere & hoc tantum quoad cohabitationem, & similia, quæ peccati nihil involvunt, non etiam quoad opus carnis, qui peccatum poneret ejus restitutio in scientie impedimentum, quem neutriquam excuset iustus iudicis, *d. c. Litteras 13. h. 1.* Quod autem in *d. c.* Porro causa dissolvendi vinculi matrimonialis restitutionem causet, patet ex eo quod alias restitutio denegetur, si prompta offeratur probatio causæ dissolutionis, ut in *d. c. 13.* ex ratione, quod frustra restitui se petat, quæ restituta dimitti potest. Ut idem sit statuendum hæc in questione, Vid. Menoch. *De rebus per. possess. remed. l. nu. 11. & Sanchez, De crim. Tract. 10. Disp. 12. nu. 38.*

TITULUS XIV.

De Dolo & contumacia.

SUMMARIUM.

1. Contumacia quid, & quis contumax?
2. Poena rei contumacis ante litem contestatam.
3. Post litem contestatam.
4. Contumax appellans non audiatur.
5. Actor contumax qualiter puniatur.
6. Sententia contra contumacem lata in beneficiis an transeat in rem iudicatam.

Quod si pars iudicium subterfugit per dolum aut contumaciam, non foret hoc impudè. Dolus hic non omnis accipitur, sed quatenus contumaciae adjunctus. * Quæ est inobedientia ejus, qui tribus edictis propofitis, aut uno peremptorio pro tribus aut literis denuntiationibusve evocatus, presentiam sui coram iudice facere contemnit, *l. Contumacia 33. §. 1. D. De re iudic.* Habetur & contumax, qui accepta citatione in iudicium venire sine iusta causa recusat, aut dolo facit, quo minus citatio ad eum perveniat: nam qui dolo facit, ut aliquid non habeat, quod eum habere oportet, pro eo habetur, ac si accepit *l. ad ea 157. D. De R. I. Ut & ille, qui sine illi*

centia iudicis à iudicio abire, *c. 4. ubi Glof. i. h. t.*
Dolo cessante nemo dicitur contumax, *d. l. 1. §. 1. p. annu*: cessante enim culpa cessat & poena.

Contumaciae autem sunt variae poenae: aliae ante litem contestatam, aliae post eam; aliae actoris, aliae rei. Reo contumace ante litem contestatam, iudex, cognita summariè contumaciae causa, mittit actorem in bona rei, *d. c. 4. qua de re Tir. seq.* ut adfectus tædio ablatae possessionis veniat responsurus. Quod sit rei potentia aut dolus actorem à possessione excludat, ne sua illi malitia prosit elapso anno actor constituetur verus possessor, *c. penult. h. t.* Si tamen reus intra annum caveat stare iuri, extra poenam erit: & hoc de benignitate Canonica, quae in personis & negotiis Ecclesiasticis rigorem non ira servat, *c. 1. h. t.* Utitur & iudex sequeltratione rerum, & condemnat contumacem in expensas, *c. 2. h. t.* Suspendit etiam ab officio, *c. Veritatis 8. h. t.* aut excommunicat, *c. 3. sup. tit. 6. Vi lite non contest.*

Post litem contestatam reo contumacitee agente, sententia ferri poterit, si actor legitime intentionem suam probet, rei absentiam supplente divina praesentia, *l. Properandum 13. §. fin. autem C. De iud. §. d. c. 4. h. t.* Idque in ordium contumaciae, cum alias contra absentem indefensum sententia lata non teneat, *l. 1. c. De sent. & interloc. om. iud.** Contumax appellans non auditur, cum non nisi de se queri possit, *d. §. fin. autem vid. Glof. fin. in Clem. 1. h. t.* Si agatur via iquisitionis, ad testes & sententiam proceditur contra contumacem, & ad poenam, quatenus absenti infligi potest; cuiusmodi est depositio, ne per contumaciam contingat delictorum impunitas, *d. c. 8. h. t.*

Cum actore absente per contumaciam, quia gravior est, durius agitur. Admittitur enim reus etiam ante contestationem ad intentionis suae probationem per testes, aut alia documenta: per quae si de causa liqueat, absolvi poterit, *c. 3. h. t.* ita ut denuo agere volentem exceptione rei iudicatae repellat. Potest & reus damnari actore absente, si huius causae inveniantur melior, *d. l. 13. §. & si quidem C. De iudic. Alias ab infantia tantum absolvitur, salvo actori iure agendi ex alia instantia, solutis tamen prius expensis, c. 1. 104. in 6. d. §. & si qui-*

dem. Et hoc intra annum, intra quem non comparens actor videtur ab omni actione cadere. *Novel. de litigio fin. in fine.*

Quantum ad sententiam laram contra absentem & contumacem in beneficiis, ea non videtur transire in rem iudicatam, quoad superiorem, quo minus possit & partium iuris inquirere, *c. 7. h. t.* Idque ex misericordia: soler enim in iis juris rigor non ita attendi, si iustitia non periclitetur, *d. c. 1. h. t.*

TITULUS XV.

De eo qui mittitur in possessionem causam rei servandae.

SUMMARIUM.

1. Missio in bona ex primo decreto quid operetur.
2. Quid ex secundo decreto.
3. Effectus huiusmodi missionis.
4. Non habet locum in beneficiis.

Contumacia fugientis ac latitantis missionem in bona decerni facit. Ea duplex est. * Prior ex primo decreto, qua missus nec dominium, nec veram possessionem rei acquirit, sed tantum detentionem; *c. fin. §. in aliis sup. Vi lite non contest.* Quod non tantum verum est in actione personali, sed & reali; nam nec in hac ex primo decreto acquiritur possessio, saltem incommutabiliter, quod ea rei intra annum comparenti, & cautionem praestanti, sit restituenda, *c. 1. & 2. h. t.* Quod & dicendum, si listere se, aut cautionem offerre impediatur, aut oblata non acceptetur, *d. c. 2. ne poena sit, ubi culpa non est.* Ita ut ne quidem ad expensas teneatur, quod iis causis non dederit, aut tertii injuria. Quas etiam evitabit, & in pristinum statum restituetur, qui probet se contumacem non fuisse, *c. 1. hoc tit.*

Posterior est ex secundo decreto, per quam actor fit verus possessor, servata reo legitima defensione super dominio, donec praescriptione aut aliâs excludatur, *Glof. d. §. in aliis.* Opus est hoc decreto in personalibus, non etiam in realibus: in his enim lapsus anni sufficit ad veram possessionem, *d. c. 1. h. t.* Ratio differe-